

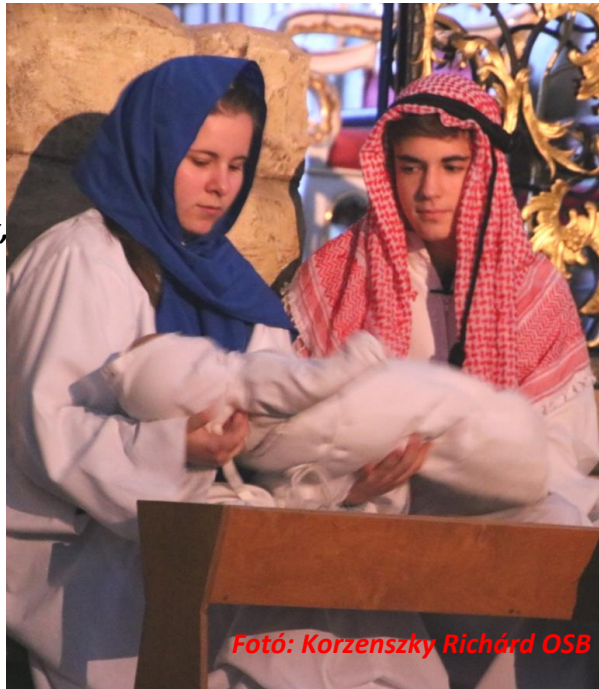
Juhász Gyula: Rorate

**A kéklő félhomályban
Az örökmécs ragyog,
Mosolygón álmodoznak
A barokk angyalok.**

**A gyertyák rendre gyúlnak,
A minisztráns gyerek,
Mint bárány a mezőben
Csenget. Az árny dereng.**

**Hideg kövön anyókák
Térdelnek. Ifju pap
Magasba fölmutatja
Szelíden az Urat.**

**Derús hit tűnt malasztját
Könnyezve keresem.
Ó gyönyörű gyerekség,
Ó boldog Betlehem!**

Fotó: Korzenszky Richárd OSB

„A csendet belül kell megteremtenünk”

Közvetlen, mély gondolatokkal és ünnepi meghittséggel teli interjú készült Mihályi Jeromos atyával, a tihanyi perjellel. Beszél az adventi várakozás belső békéjéről, a balatoni kötődéséről és a régmúlt gyermekkorok karácsonyi csodájáról, melyet ma is megteremthetünk a lelkünkben.

Fotó: Andrónyi Tamás

– Belső tér, amely embereket gyűjt össze, embereket, akik akarják a szépet, keresik a csendességet, akik fel akarják emelni a szívüket – mondta korábban az apátságról a korábbi perjel, Korzenszky Richárd atya. Most, az adventben különösen fontos, hogy elcsendesedjünk, befelé figyeljünk, és felemeljük a szívünket. Ön szerint mire van szükségünk ehhez, ha ezt nem is olyan történelmi falak között tesszük, mint az apátság?

– Ebben az időszakban kiemelten fontos, hogy tudatosan használjuk az időnket, és feltegyünk magunknak bizonyos kérdéseket, amelyek segítenek az elcsendesedésben. Mire készülünk az adventben? Kik vagyunk? Miért vagyunk? Nekünk, keresztényeknek a Krisztushoz való viszonyunkban kell keresnünk a választ. Ettől pedig a körülöttünk élő felebarátainkkal való kapcsolatunk sem választható el, hiszen az egymáshoz való odafordulásban tudjuk felemelni a szívünket Krisztushoz. Jó út lehet az elcsendesedéshez és az ünnepre hangolódáshoz, ha kimozdulunk a hétköznapokból. Ha felszabadítunk önmagunk számára egy kevés “védett időt”. Ez a védett idő lehet egy választott könyv, egy imádság, vagy egy apró jócselekedet is. Olyan dolgot válasszunk, amelyet nem érzünk kötelességnek. Ez az önmagunkra szánt idő mérhetetlenül hasznos. Elmélkedni, tudatában lenni önmagunknak és jót tenni. Ez azért fontos, mert ahhoz, hogy szívből tudjunk adni valamit másoknak, tudnunk kell miből adni, és erre az önmagunkra szánt, minket gazdagító “védett idő” készít fel.

Forrás: likebalaton.hu Szaniszló Hajnalka interjú ➤ folytatás a 2-3. oldalon ➤

Karácsony öröme – de hogyan?

A legmaradandóbb és az összes felnőttkori karácsonyomat meghatározó emlékem anyai nagymamám belém ivódott tekintete, amint tágra nyílt szemekkel nézte a karácsonyfát. Mennyei békeség, nyugodtság, hála és öröm tükröződött az arcán. Úgy mondanám: egy átrobotolt, de átímádkozott élet évtizedei után fél lábbal már a Mennysországbán állt. Egyrészt tehát azt kívánom Nektek, hogy találjatok Ti is fogódzókat, biztos, hiteles, belső örömről tanúságot tevő embereket, családtagokat, akik a rohanó, stresszes, szürke hétköznapokból kiemelkedő ünnepeken Istenünk békéjéről tesznek tanúságot, ezt árasztják magukból.

A belső öröm megteremtésének következő lépéseként azt javaslom, hogy akár a Szenteste csöndjében, akár a templom csöndjében, akár egy utcai betlehem előtt gondoljátok végig: ebben az esztendőben, az elmúlt karácsony óta, mennyi jót kaptatok más emberektől.

Tessék számbavenni Istenünk tetteit, amikor embereket használt céljai eléréséhez. Ha még mindig nem örültök eléggé annak, hogy ma Üdvözítő született, akkor gondoljátok végig azt is, hogy ti mennyi jót tettetek más emberekkel. És én is mennyiszor voltam Istenünk eszköze! Talán nem is gondoltam erre, csak most, hónapok múltával veszem észre, hogy ceruza voltam, akivel írt az Úr! Így tehát rájöttök, hogy velünk az Isten: mégiscsak megtestesült, beletestesült a történelembe, az emberi történések szövetébe. Ezen az estén örülnünk kell! A világ nagy és kis problémáit most nem fogjuk tudni megoldani. Azonban az ünnep igazi öröme segíteni fog, hogy ha elszaladnak az év e kiemelt napjai, akkor is szolid derűvel, reménységgel, szeretettel lépünk be az iskolába, a munkahelyre és minden házba. Ne félj! Már (megint) nem lesz egyedül, mert velünk az Isten.

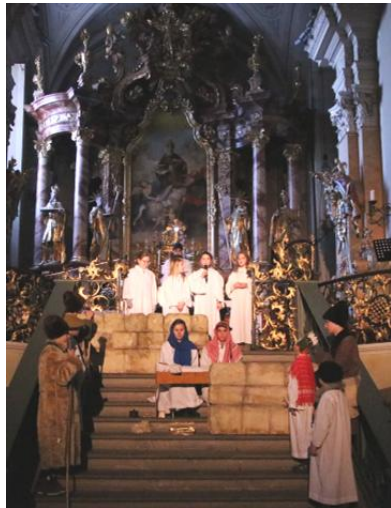
Barkó Ágoston OSB

A csendet belül kell megteremtenünk – interjú Jeromos atyával

➤ folytatás az 1. oldalról ➤

– Kevesen vannak, 10 ember nagyon kevés, s mégis rengeteg programot kínálnak az ünnepi időszakra is. Orgonakoncertek és áhítatok, misztériumjáték, gyertyagyújtás, bál – a látogatók az egyébként is rengeteg látnivalót kínáló falak között. Hogyan tudnak ebben a tartalmas időszakban befelé figyelni, megőrizni az adventi időszak meghittségét, amellyel felkészülhetnek Jézus születésére?

– Tulajdonképpen tizenegyen vagyunk: két növendék és kilenc teljes jogú tag. Amit mi szerzetesek képviselünk, az lelki és kulturális küldetés is egyben, melyet változatosan, színesen kell megvalósítanunk. Nemcsak a szerzetesi közösség feladata a rendezvények szervezése és lebonyolítása, hiszen vannak segítők, de a célokat és a küldetésünk vázát mi határozzuk meg. A küldetésünk mögött lévő imádság és a közös cél megfogalmazása nélkül nem lehet építkezni. Ebben az életformánk is segít: napi három alkalommal közösen imádkozunk, ez mindennek a kerete. Ezek az imádságok már tartalmilag is az ünnepet készítik elő, ezáltal jobban tud kapcsolódni a szerzetes az ünnephez, megváltozik az életritmusunk is az adventi időszakban.

– Milyen programot emelne ki az ideiek közül?

– Két dolog jut eszembe, ami mindig nagyon felemeli a lelkeket. Balatonszőlőre járok misézni, ahol a hajnali szentmisék után mindig teázunk, pogácsázunk, és beszélgetünk is. Ennek a hangulata minden alkalommal különleges számomra. A másik ilyen esemény a december 24-én előadott misztériumjáték az apátsági templomban. Ott mindig születik valami. A gyerekek ugyanis önmagukat helyezik bele Jézus születésének történetébe, magába a misztériumba: ez fejezi ki igazán a karácsony üzenetét.

– Mi a jelentősége az adventi, hajnali miséknek? Milyen szimbolikával bírnak?

– A hajnali miséknek, azaz a rorátéknak szimbolikus, ugyanakkor nagyon is átélhető jelentésük van: sötétben kezdődnek, amikor kinn hideg van, s ballagunk, majd bemegyünk a templomba, és imádkozunk. Amikor pedig kilépünk a templomból, akkor már felkelt a nap és az idő is megenyhült valamennyire. Így a sötétségből a világosságba érkezünk meg testileg és lelkileg is.

– Emlékszem gyerekkoromból és még 15 évvel ezelőttről is a hajnali rorátékre és arra, hogy a templomba igyekezve még sötét van, csend honol a faluban, s csak a hó ropogását halljuk a talpunk alatt. Önnek vannak hasonló emlékképei gyerekkorából az adventi időszakkal kapcsolatban?

– Inkább a gimnáziumi éveimből vannak ehhez kapcsolódó emlékeim. Győrbe jártam a Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumba, ahol csak fiúk voltunk a közösségben. A kamasz fiúk nehezen ébrednek, de mi néhányan elhatároztuk, hogy minden rorátén ott leszünk, és igyekeztünk nagyon komolyan tartani magunkat ehhez. Ez nem teljesítmény, a lényegre kell figyelni, ami már fentebb elhangzott. (Nekem egy idő után szóltak, hogy aludjak is, mert ki fogok merülni.) A közös hajnali imádságokban többek között az is jelentette a motivációt, hogy Jézus miatt keltünk fel.

– Milyenek voltak a kis Jeromos karácsonyai és milyenek most?

– Nálunk mindig a nagymamámhoz érkezett meg először a Jézuska, s amíg mi ott töltöttük az időnket, a szülők otthon szorgoskodtak az ünnep előkészítésén. Bakonyi gyerek vagyok. Nálunk mindig volt egy nagy karácsonyfa, a templomban az éjjeli misén pedig sok ember, karácsonyi énekek és az orgona hangjai. Ezek együttesen adták azt a meghittséget, amely most is eszembe jut, amikor meghallom például a Mennyből az angyalt. Felőttként kinyílik a világ, s ezáltal a legtöbben elveszítjük azt a gyermeki naivitást, amely gyerekkorunkban a sajátunk volt, s valami más jön a helyére: a karácsony bennünk és velünk változik és alakíthatjuk is magunkban.

– Milyen volt az első karácsonya az apátságban?

– A családi karácsonyokhoz képest rideg. A mi ünnepi napirendünk a következőképpen néz ki: háromkor kezdődik a pásztorjáték, majd elmondjuk a vesperás (*dicseretet jelent – a szerk.*) imádságot, ezután pedig az ünnepi vacsora következik. Ezt követi egy hosszabb imádság, az éjszakai vigília, aztán pedig mindannyian elindulunk szentmisét tartani a hozzánk tartozó településre. Estére nagyon elfáradunk, s reggel mindez kezdődik előlről. Mégsem teher. Egyszer egy 85 éves rendtársammal mentünk éjfél misét tartani. Az, amikor belegondolok, hogy ez a bölcs, idős ember, aki huszonéves kora óta pap, 57. alkalommal tart karácsonykor éjfél misét, az nagyon intenzíven hat az emberre. Minden évben új gondolatokat hozni és hitelesen átadni az embereknek: ez az élő kereszténység és a megtestesülés, az ünnep megélése.

➤ folytatás a 3. oldalon ➤

– **Az év vége és a karácsony közeledtével az emberek és a világ is kissé lelassul. A Balatonnal való párhuzam jutott most eszembe, ahol két szezon között mindig nagyobb a nyugalom. Önnek/önöknek milyen a viszonya a Balatonnal, mennyire kapcsolódik az életükhöz a víz közelsége?**

– Idén kétszer is voltam fürödni a Balatonban! Egyébként mi vagyunk az a generáció, akik a 80-as és a 90-es években voltunk fiatalok, és magát a fiatalságot jelentette számunkra a Balaton: bepakoltunk az autóba vagy felültünk a vonatra és felhőtlenül boldogok lehettünk. Mindig otthon éreztük magunkat a Balatonnál, s nincs ez másképp

most sem. Azt gondolom, hogy minden magyar számára olyan érzés a tónál lenni, mintha otthon lenne: a miénk. A Balaton ezért is kötődik számomra a karácsonyhoz, mert azt gondolom, hogy ahol az ember karácsonykor tartózkodik, ott van otthon. Én most itt, Tihanyban vagyok otthon, a Balaton partján.

– **Mi a legutóbbi emléke a Balatonnal kapcsolatban?**

– Számunkra a Balaton a mindennapi látkép része. Egy hete kinéztem az apátság ablakából: hajnal volt, és csak egy nagyon kevés látszott a tóból, nagyjából 200 méterre lehetett ellátni. Gyönyörű látvány volt a köd, a pára a Balaton felett. Nem látszódott a túlsó part. A végesség megszűnt ebben a látványban, és a végtelen tárult elém. 13 éve élek a tó mellett, és még mindig rácsodálkozom a szépségére és a természet játékára, amellyel sokszor elgondolkodtat bennünket. Állandó és mégis mindig más arcát mutatja.

– **Lát bármiféle párhuzamot az apátság és a Balaton között?**

– Az apátsági templomba nem az utcáról, a nagy forgalomból, hanem a Balaton közeléből, a csodálatos természetből, mondhatjuk úgy, hogy a természet templomából lépünk be. A Belső-tó, a Badacsony szépsége pedig felkészít bennünket erre a belépésre. Így sokkal nagyobb élmény belépni a szépen díszített, barokk templomba.

– **Az apátságot részben Szűz Mária tiszteletére is alapították, immár közel 1000 éve, ami egyébként beláthatatlan idő az ember számára. Jól gondolom, hogy karácsony közeledtével az alapítás ténye, a Szent Szűz és a fogantatás misztériuma még inkább kiemelt jelentőséggel bír az apátság életében?**

– A hajnali szentmisék régebben Mária-misék voltak, hiszen ő készíti elő a megtestesülést, amikor elfogadja Isten akaratát, s ilyenkor vele örvend az egész kereszténység. Az ő személye – és nem csak a karácsonyváro időszakban – példa lehet mindannyiunk számára.

– **Milyen érzés az, amikor szenteste elmúltával, az ünnepek végeztével egy-egy szentmise után kiürülnek a padok, nincsenek látogatók, és csak önök maradnak a történelmi falak között?**

– Talán meglepő, de inkább az ünnepek alatt van csend az apátságban. Ilyenkor itt megáll az idő. Az emberek itt egyfajta lelki táplálékot kapnak, amelyet aztán magukkal visznek, és továbbadnak a családjuknak. A csendet belül, az emberben, önmagunkban kell megteremtenünk, még akkor is, ha kinn a világban nagy a nyüzsgés, bennünk lehet béke, amely attól függ, hogy mennyire tudjuk hitelesen és őszintén csinálni azt, amit épp csinálunk.

Feltehetjük magunknak a kérdéseket: Lehetne más a munkaköröm? Lehetne családom? Én itt most boldog vagyok? Menjek máshová? Miért? Megtettem-e mindent?

A válasz az, hogy ha boldogsággal tölt el amit csinálok, akkor jó helyen vagyok. Nagyon fontos a megelégedettség. A boldogság nincs erőfeszítés és áldozat nélkül. Ehhez az is hozzátartozik, hogy ha az ember elesik, van-e ereje továbbmenni. Mindezt mi alakítjuk a saját életünkben.

– **Sokan panaszkodnak, hogy amikor elmúlik az ünnep varázsa, s visszatérünk a szürke hétköznapiakba, fogyatkozik az emberek szívében a béke és a szeretet. Mit tehetünk, hogy az adventi várakozás érzését és ezt a békét tovább tudjuk vinni a hétköznapiakba is?**

– Olyat kell tennünk adventben, ami által valóban megváltozik az életünk. Olyat cselekedni, ami hatással van az életünkre. Olyan élményt átélni, ami megmarad, ami nem enyészik el. Ami később is kitörölhetetlen marad. Ilyen lehet például egy régóta halogatott beszélgetés, látogatás, meghallgatás. Még ha nehéz is, még ha fájdalmas is, az embernek ki kell lépnie a komfortzónából, a kényelmes hétköznapiak bástyáiból, ki kell lépnie önmagából. Erről szól az áldozat, ami nagyon közeli fogalom a szeretettel. Tenni olyat, ami maradandó, ami változtat az életünkön. Ehhez mindig szükséges a csend, amire az ünnepre való felkészülés időszaka különösen alkalmas.

„Gyerekek kellene lennem...mert mindig a régi karácsonyokra gondolok, s még nem tudtam magamnak másikat teremteni.” (Ágh István)

Nagyon örültem, amikor erre az idézetre rátaláltam! Segített megfogalmazni, azt, amit már évek óta forgattam magamban!

Mióta gyerekeim vannak, mindig azt a békét és meghittséget próbáltam megteremteni nekik, amit én is átéltem Karácsonykor! Amikor véget értek az ünnepek, csalódott voltam! Mégsem sikerült úgy, mégsem volt igazi béke, igazi csillogás, igazi ünnepi hangulat! A gyerekek ugyanúgy összevesztek mint máskor, a fáradságtól mi szülők feszültek voltunk, az ajándékoknak nem is örültek annyira, és nem is készültem el mindennel, amivel akartam. De a legfontosabb: vajon a gyerekeimnek milyen volt a Karácsonyuk? Volt-e nekik is olyan, mint nekem, amikor gyerekkorom Karácsonyaira gondolok?

Ambrus atya karácsonyi elmélkedését hallgattam a facebook-on. Arról mesélt, mikor fordult át benne a karácsonyi ünnep a karácsonyi szolgálatba! Egy hideg, havas évben, 24-én egész nap gyalogolt és járta a falvakat, hogy misét tartson a helybélieknek! Akkor jött rá, hogy már nem az ünnepi hangulatot kell keresse, hanem a szolgálatot! Azzal teremtett magának új karácsonyt, hogy szolgált! Ez a lelkület hozta meg neki felnőtt korában azt a békét és meghittséget, amire vágyott! Szolgáló szeretetével a körülötte lévők is megértették a Karácsony igazi üzenetét!

Szüleim szolgálata tette számomra is olyan széppé és felejthetetlenné a Karácsonyt! Ha nem ez a szolgáló lelkület van bennem, hanem valami nagyot akarok alkotni Karácsonykor (legfinomabb süteményt a legszebb karácsonyfával), ha feltétlenül gyerekkorom karácsonyait akarom újra átélni (nálunk is volt halászlé, nálunk is volt éneklés, nálunk is volt csillagszóró), akkor pont azt veszítem el, amire annyira vágyom: a békét, a meghittséget, a csendességet!

Istenem! Szeretném, ha ezen a Karácsonyon a szolgáló szeretet működné bennem, ami benned is volt, amikor kisgyermekként megszülettem, és ami szüleimben is megvolt, amikor gyerekként fényesnek, csendesnek, áldottnak élhettem meg a Karácsonyt! Hála mindezért Neked Istenem!

(Cs.T.Hanna)

A Fiú jön

Hideg, nyirkos decemberi este volt, nem sokkal karácsony előtt. A pap még egyszer elindult, hogy utolsó próbát tegyen egy házaspárnál, akik válni akartak. Hónapok óta kísérletezett, hogy kibékítse őket, de semmi eredményre nem jutott. Ma, még egyszer, utoljára megpróbálja.

Az asszony nyitott ajtót, a férj fáradtan, leverten ült az asztal mellett. Hidegen, kimérten köszöntötték egymást. A két ember 35 éve élt együtt. Néhány éve válságba jutott a házasságuk. A háború alatt elidegenedtek egymástól, s a feszültség robbanáshoz vezetett. A pap megpróbált szeretetről, megbocsátásról, újrakezdésről beszélni. A házaspár fásultan, közömbösen bámulta a padlót. A pap végül odafordult mindkettőjükhez: - Nos, hogy döntöttek?

A férfi arca megmerevedett, alig hallhatóan mondta: - ahogy megegyeztünk. Pokol lenne a feleségemmel együtt maradni. Mind a hárman elnémultak.

A hallgatást váratlanul az ajtócsengő hangja törte meg. Ki jöhet ilyen későn? Másodszor is csengettek. Az asszony felállt, kilépett az előszobába és behúzta maga mögött az ajtót.

Nagyot nézett, amikor megpillantotta a táviratkihordót. A táborból jött, és nyújtotta a borítékot a meglepődött asszonynak, aki úgy vette át, mintha kardcsapás érte volna. Hát a fiúnak éppen most kell hazajönni a háborúból, a fogságból, amikor kétszeresen otthontalanná válik? Egyik összeomlásból a másikba? Kábultan bontotta fel a borítékot és olvasta az örömhírt: Ma érkeztem a határra – holnap jövök – fiatok. A férfiak némán várakoztak, míg az asszony végre belépett a szobába. Az ajtónál tétovázva megállt.

Kérdően, reménykedve tekintett a férjére. Remegő ajkakkal végre kimondta: Jön a fiú! A férfi rábámult, majd akadozva ismételte a szavakat: -Jön a fiú? Az asszony bólintott és könnyek csorogtak az arcán. A férfi zokogva rejtette kezébe az arcát. Aztán újra összeszedte magát, habozva felállt, de tekintetét le nem vette az asszonyról. A két ember lassú léptekkel megindult egymás felé. Nem szóltak egy szót sem, de tekintetük mindent elárult. És végül megtörtént a csoda. A férj gyengéden megsimogatta a felesége karját. Teljesen megfeledkeztek róla, hogy egy harmadik is van a szobában. Ez a harmadik ámulva szemlélte a fejleményeket. Amit hónapokon át nem tudott elérni, azt egy mondat, egy pillanat alatt elvégezte. – Jön a fiú! A pap úgy érezte, hogy itt már nincs semmi dolga, észrevétlenül elhagyta a szobát.

A szürke decemberi ködben ujjongó férfi ballagott hazafelé. -"JÖN A FIÚ!" - dobolta örömtől repesve a szíve.

Adventnek, karácsonynak is ez a fő üzenete: „A Fiú jön!” Isten Fia eljött és újra eljön!

Bárcsak elérhetné ez az örömhír nálunk is ugyanezt a csodát!

(Forrás: velunkazisten.hu)

Tihanyi betlehemes (ahogy elkezdődött)

Idén is nagy lelkesedéssel járták betlehemező gyermekeink a falu utcáit, látogattak el családokhoz, hogy vidám jelenetükkel, énekükkel felidézzék a kis Jézus születését.

De vajon hogyan is kezdődött mindez, a rendszerváltás után? Erről kérdeztük Kovács Tibor Istvánt, a betlehemezőkkor akkori vezetőjét.

– Mikor is indult Tihanyban e szép hagyomány?

1990. május 1-én lettem a Római Katolikus Plébánia Hivatal gondnoka és †Pászthory Valter bencés szerzetes sofőrje. Minden hónap végén Győrbe utaztunk, ahol Valter atya a bencés fiúkhoz, †Bimbó Erzsébet a tanárképzős lányokhoz ment cserkész őrsvezetői találkozóra. Ekkor határoztam el, Valter atya biztatására, hogy cserkészvezető leszek. Mivel Tihanyban a

401. vízi cserkészcsapat a 60-as években feloszlott, Valter atya szeretete volna, ha újra alakul a cserkészcsapat. El is kezdődött a toborzás Böbe néni lelkes vezetésével, közben engem vezetőképzőre küldtek, ami épp Csákberényben indult. Ott ismerkedtem meg Süle Lajos atyával, az akkori aszófői plébánossal, aki cserkésziszti elméletet tanított nekünk. Egyik beszélgetésünk alkalmával felmerült, hogy lenne-e kedvem betlehemest tanítani és egyből kezembe nyomta a szöveget is, ami elég terjedelmes volt.

1990. november 17-én újra alakult a Szent Ányos cserkészcsapat, melynek én lettem a vezetője. December elején felvettem a betlehemezést, amit nagy lelkesedéssel fogadtak a cserkészeim. A jelmezeket mindenki magaszedte össze, kivéve az angyalok szárnyait, amelyet édesanyám, †Kovács Ferencné, Erzsike néni varrt meg. Akkoriban készültek az új ministránsruhák is.

– Ki készítette és milyen anyagokból a kis betlehemet?

A betlehemnek könnyűnek kellett lennie, hiszen egy kisebb gyermek cipelte utcáról-utcára. Így vékony fenyőfából készítettem az oldalát és az alját, lambériából a tetejét, a belseje mohával volt kirakva. Csizmazia Mártonné Krisztina csuhéj babái díszítették a kompozíciót és egy 4.5 voltos laposelemmel működő pislákoló fény világította meg az istálló belsejét, tetején egy lángos csillaggal. Tényleg úgy nézett ki, mint egy rozoga kis istálló.

– Abban az időben hány gyerek vett részt a családok látogatásában?

Akkoriban sötétedésre otthon volt a gyermek helye. Mivel a jelentkezők száma, akiket el is engedtek otthonról, nem adta ki a Lajos atya szövegének megfelelő létszámot, így kénytelen voltam kiollózni maximum 9 szereplőre. 3 pásztor 3 király 3 angyal. Plusz egy, aki a betlehemvivő, lehetőleg mindig a legkisebbik gyermek! Eleinte 10-12-en jártunk utcáról utcára. Volt, hogy lebetegedett valaki a csapatból, de addigra már mindenki kívülről fújta a másik szövegét. Kezdetben a betlehemezés úgy zajlott, hogy már az utcán elkezdtünk énekelni karácsonyi dallamokat.

Nem volt bejelentve sehol, hogy járnak a betlehemesek, lehet jelentkezni, hova menjenek és mikor. Első évben a szereplők családjaikhoz mentünk. Sötétedéskor indultunk, olykor éjfélre értünk haza. Ha nem volt kutya, vagy zárva a kapu, beosontunk az udvarra és az ajtó előtt rázendítettünk. Ha ajtót nyitottak és betessékeltek énekelve bevonultunk, ha nem áldott karácsonyt kívántunk és tovább álltunk!

– Tudnál esetleg neveket is mondani, kik vettek részt akkoriban a betlehemezésben?

Azok a cserkészek, akikkel jártam együtt már felnőttek, anyukák vagy apukák:

Bartus Sándor, Dobos Sarolta, Németh Éva, Baranyai Roland, Zámbó Marcell, Végh Melinda, Mislai Hajnalka, Sörös Zoltán, Staszny Ádám, Dobos Attila és sorolhatnám tovább a neveket, de nem emlékszem mindenkire, bocsánat érte.

Miután 1994-ben sekrestyés lettem, valamint Korzenszky Richárd atya sofőrje, feladataim megsaporodtak, így át kellett adnom a betlehemezőkkor vezetését Bartus Sándor bérmafiamnak.

– Úgy tudom, annak idején a cserkészeknek más, fontos feladatuk is volt így karácsony előtt. Hogyan történt ez?

1986 óta minden évben, az osztrák cserkészek elhosszabbítják a betlehemi lángot Bécsbe, ahonnan eljut Európa többi országába. Mi 1991-ben csatlakoztunk először a szolgálathoz Zámbó Marcell őrsvezetővel. Győrben a vasúti pályaudvaron csíptük el a lángot, ami tovább robogott Budapest felé. Viharlámpában vittük a bencésekhez, és a Karmelita templomba, majd a Bakonyon át Trabanttal lehúzott ablak mellett, mert igen füstölt az olajlámpás, Zircen, Almádin, Csupakon át végül Tihanyba. A láng Isten szeretetének és békéjének üzenetét hordozza, és a cserkészek jó szolgálatot tehetnek azzal, hogy azt eljuttatják, egyházközségekbe, iskolákba, a körülöttünk élő közösségekhez, családokhoz és a jóakarátú emberekhez. A Betlehemi láng történetéről a 15. oldalon olvashatnak!

Legyen boldog szent karácsony!

Kovács Tibor István

Ádvent az iskolában

A karácsonyi készülődés már ádvent előtt elkezdődik a Tihanyi Bencés Iskolában. Szent Erzsébet ünnepéhez kapcsolódva tartós élelmiszert gyűjtünk az aulában, amit a Katolikus Karitászszerződés szervezete segítségével juttatunk el a rászorulóknak.

Az ádventi időszak meghatározó – és visszatérő – eseményei a hétfő reggeli gyertyagyújtások. Az ádventi vasárnapokat követő hétfőn, reggel 8 órakor összegyűlünk az aulában. Együtt énekel az egész iskola, és mindig egy-egy bencés szerzetes érkezik hozzánk, aki meggyújtja a koszorút a gyertyá(k)at, és megosztja velünk gondolatait a karácsonyi készületről.

December 6-án maga Szent Miklós látogatja meg a tihanyi iskolába járó gyerekeket, aki végig járja az osztályokat és az apátság ajándékként szaloncukrot osztogat a tanulóknak. Persze, a szaloncukorból jut az iskola dolgozóinak: tanároknak,

takarítóknak, karbantartóknak és konyhásoknak egyaránt.

Ádventben is szervezünk gyűjtést: csatlakozunk a Balatonfüredi Szociális Alapszolgáltatási Központ cipősdoboz akciójához. A gyerekek cipősdobozokba készítenek össze ajándékokat szegény sorsú kortársaik számára.

Az adventi időszak egyik légnépszerűbb eseménye az iskolai vásár. Rendszeresen jut decemberre áthelyezett szombati munkanap. Ezeket a munkanapokat igyekszünk emlékezetessé tenni a gyermekek, a tanárok és a szülők számára is. Általában egy ilyen „ledolgozós” szombatra helyezzük az iskolai vásárt. Ilyenkor csak az első három tanórát tartjuk meg, és 11 órától kezdődik a forgatag. Minden osztálynak van egy saját standja, ahol a gyerekek által készített ajándékokat, megunt játékokat, könyveket vagy a szülők által sült finomságokat lehet

megvásárolni. A bevételt az osztályok megtarthatják, és ez az osztálypénzt gazdagítja.

Az idei évben a Tihanyi Bencés Gyermekkórus is meghívást kapott az apátsági Ádventi Áhítat rendezvényre. Mindig nagy élmény, ha a templomban a felnőttek templomi kórusa és a gyermekkórus együtt énekel.

Minden évben megszervezzük azok számára a gyóntatást, akik már voltak elsőáldozók. Általában két délután felsétálunk 2-3 osztálynyi diákkal az apátsági templomba, ahol bencés atyák várják őket, és elvégezhetik a karácsonyi szentgyónásukat.

A szünet előtti utolsó tanítási napot a templomban kezdjük. A karácsonyi diákmissze sok szülő és más érdeklődő is el szoktak jönni. A szentmise után az egész iskolát megvendégelik az apátsági konyhások a Porta Pacisban egy kis kakaóval és kaláccsal. Ez is egy meglehetősen kedvelt program. ☺ A tanítás végén tartjuk a karácsonyi ünnepséget az iskolában. Hagyományosan valamelyik alsós osztály adja a műsort, amire szívesen

eljönnek hozzánk a nyugdíjas kollégák és a gyerekek szülei, nagyszülei is.

Újra Adventi zenei áhítat

A Tihanyi Bencés Apátsági Templom Énekkara és a Tihanyi Bencés Gyermekkórus közös zenei áhítata vonzott több száz embert az apátsági templom 265 éves falai közé, Advent III. vasárnapján.

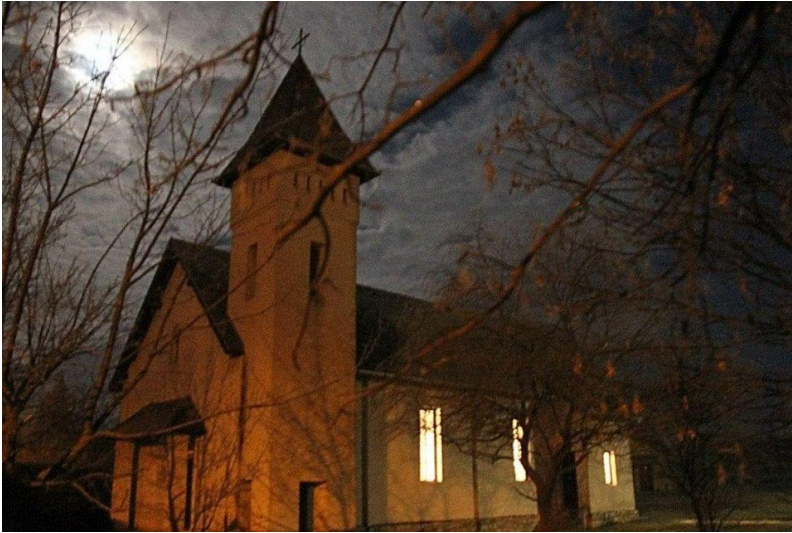
A több mint 20 éves múltra visszatekintő zenés rendezvény ebben az évben sokak örömére ismét visszatért az alapokhoz: a Richárd atya elmélkedéseivel átszótt, több énekkart is megszólaltató zenés áhítathoz. A meghitt, igazán adventi hangulatot sugárzó zenei blokkokban az angyalian csengő gyermekhangok mellett a tisztán, visszafogottan éneklő felnőtt kórus igazi, felemelő élményt nyújtott hallgatóságának. Művészeti vezetők: Radó Krisztina és Kővári Péter. Közreműködtek: Küronya Veronika (orgona), Rábaközi Rita (szoprán ének), Bősze Abigél (gyermek, szoprán ének). Elmélkedést mondott Korzenszky Richárd OSB.

Csizmazia Zsolt

A balatonszőlősi templom és egyházi élet

A második világháború éveiben valósult meg a balatonszőlősi katolikus templom építése vitéz Markóczy János

vezérőrnagy kezdeményezésére, aki a jutasi Kinizsi Pál honvéd tiszthelyettes képző iskola parancsnoka volt. A templomépítés ötletéhez egy kedves helyi legenda is társul, mi szerint a községben már hetek óta tartózkodó katonák egyik tisztjéhez odament egy idős néni és azt mondta: „Szép, szép, hogy itt menetelnek és gyakorlatoznak, de szívesebben látnánk a katonákat, ha a falunkba egy templomot építenének!” A tiszt kar felkarolta az ötletet és valóban munkához láttak. A kivitelezés Horváth Andor százados tervei szerint, Kürti László őrmester műszaki vezetésével és az

emléített iskola katonáival folyt. Balatonszőlősen római katolikus templom a XVI. századtól kezdődően nem volt. Az épületet 1942. október 25-én szentelték fel. Az avatónnepség korabeli meghívóján meglepve fedeztük fel, hogy a templomépítést irányító Kürti őrmester e napon házasodott, a templom első szentmiséjének keretein belül.

A tihanyi bencés monostor lelki gondozásában élték vallási életüket a szőlősi római katolikus hívők. 2013-tól Balatonszőlős lelkipásztora Mihályi Norbert Jeromos lett, aki fiatal lendülettel, sok jó ötlettel, magáénak érezve a maroknyi közösséget, újjáélesztett szép régi szokásokat. Például hajnali szentmisét (azaz roratét), keresztutat, amelyek után személyes találkozásra, kis beszélgetésre is jutott idő és mód. Később felújításra került és megszólalt a templom orgonája is. Bozó Tibor dandártábornokkal karöltve az építők jogutódjának tekinthető MH Altiszti Akadémiával újjáépítették a kapcsolatot, akik roppant büszkék templomépítő ősikre és rendszeresen látogatják templomunkat és rendezvényeinket. Fát ültetnek, szobrot állítanak és minden év novemberében szentmisére jönnek, amit Jeromos atya az ő tiszteletükre celebrál. Templomunkat felújították, melyet 2014. július 13-án Bíró László tábori püspök szép ünnepség keretében újraszentelt a közösség és a tihanyi bencések összefogásával. A templomépítés 75. évfordulójára Török Richárd szobrászművész által készített szobrot Mihályi Jeromos atya áldotta meg. Kis közösségünk közben szépen gyarapodott, egyre inkább megtöltöttük templomunk padjait a vasárnapi szentmisék és az

egyházi rendezvények alkalmával. Már vannak kedves gyerekek, akik rendszeresen ministrálnak és a békülésnél a padsorok felé indulva kezet fognak a hívekkel. Ilyenkor minden arcon mosoly látszik. Egymástól érdeklődünk, ha valaki nincs ott a vasárnapi szentmisén, mi van vele, nem történt-e baj, betegség? Megerősödött hitéletünk.

2018. február 17-én Jeromos atyát választották a tihanyi bencés közösség perjelévé. Legnagyobb örömünkre a szőlősi közösséget nem hagyta el, továbbra is lelkipásztorunk maradt. A községünkben közösségi ház építése kezdődik, ami nagy feladat a település életében és sok munkával jár. Az egyházközösséghez tartozó hívek a létesítmény építésében szeretnének részt venni, segítséget nyújtani.

Jó egészséget kívánok lelkipásztorunknak Jeromos atyának, a tihanyi bencés közösségnek és a balatonszőlősi híveknek! Áldott, békés ünnepet kívánok

Nagyné Söjtöry Etelka Balatonszőlős

**„... egy Gyermek születik
nékünk ...”**

Kedves Testvérek! Tisztelt Olvasók!

Isten Igéjének időszerűségét mindig az adja meg, hogy a történelem egy bizonyos pontján szólal meg és ad határozott eligazítást. A két részre szakadt ország északi része (Izráel) megszűnt, a déli rész (Júda) pedig két ellenség közé szorítva, bizonytalan jövő elé nézett. Királyai hol az egyik, hol a másik nagyhatalom pártfogását, segítségét keresték. Ebben a bizonytalan, nehéz helyzetben szólalt meg Ézsaiás

próféta és közvetítette Isten üzenetét: *„A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát. A halál árnyékának földjén lakókra világosság ragyog!”* Valami olyan hatalmas bejelentés történt, amire mindenki

felkapta a fejét és figyelt a prófétára, rajta keresztül pedig az élet Urára. És milyen különös, hogy ennek következtében a megnyugvást, reménységet és békességet nem egy király, nem is egy győztes hadvezér valósítja meg, hanem egy Gyermek. **„Mert egy Gyermek születik nékünk, Fiú adatik nékünk. Uralma növekedésének nem lesz vége...!”** Tudnunk kell, hogy Isten ereje csendben munkálkodó erő. Úgy is kifejezhetjük, hogy rejtett erő. Jól lehet, Jézus születését hatalmas fény és mennyei seregek sokaságának dicsőítő éneke kísérte, az angyal mégis azt mondta a megrettent

pásztoroknak: *„Ne féljete! Találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.”* Micsoda ellentmondás ez? Az Erős Isten, a Békesség Fejedelme, akinek megadatott minden hatalom mennyen és földön, kiszolgáltatott gyermekként egy istállóban született meg. Megérthetjük ebből azt az üzenetet, hogy Isten nem az erő, hanem a kegyelem helyzetéből szól hozzánk, ma élő, itt élő emberekhez. Gondoljuk egy kicsit tovább a karácsonyi történet, látszólagos ellentmondásának valóságát. Volt-e erőtlenebb és kiszolgáltatottabb valaki, mint a keresztre feszített Krisztus? És milyen csodálatos ebben a tényben az, hogy amikor a legerőtlenebb volt, - akkor győzi le a bűnt és halált, mint a legnagyobb ellenséget, és biztosítja a Benne hívők számára az örök életet. Isten szeretete a Fiúban öltött testet. Őróla írta Pál: *„Mert Ő Isten formájában lévén, nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlónak lett, és magatartásában is embernek bizonyult. Megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig!”*

Jézus Krisztusban az örök béke valósult meg. Minden keresztyén embernek ebben a bizonyosságban kell/ene/ megerősödni ezen a karácsonyon is. Az ellenség mindig támad, szítja a feszültséget, gerjeszti az ellentéteket talán még jobban, mint Ézsaiás idejében vagy Jézus Krisztus születésekor. Izgalmak között élünk ma is. Kérdezzük magunktól és másoktól, hogy: mi lesz veled Magyarország? Mi lesz veled Európa?

Ugyanakkor Isten gyermekeinek mindenkor tudniuk kell, hinniük kell, hogy Jézus Krisztus azért született erre a világra, azért üresítette meg önmagát, hogy a Teremtő Istent megbékéltesse az emberrel, - az embert megbékéltesse az Istennel, és az embert a másik emberrel. „Mert Ő a mi békességünk!” Aki ebben a biztonságban és örömben ünnepel, annak áldott lesz az idejének karácsonya és bizakodó az új éve is! **Dicsőség mennyben az Istennek.... Békesség földön az embernek...!**

*****

Áldott karácsonyi ünnepeket és békés új esztendőt kíván: Császár Attila esperes

*****

REFORMÁTUS ISTENTISZTELETEINK RENDJE:

December 25-én, Karácsony I.napján Úrvacsoraosztás – 16 órakor

2019.január 1-én, Újévi hálaadás – 14 órakor

Január 12-én, 14 órakor

Január 26-án, 14 órakor

Ahonnán a karácsonyfák jönnek

Néhány éve két új arc, egy házaspár tűnt fel a vasárnapi a szentmiséken. Először csak bólintottunk, később már egymásra mosolyogtunk, manapság pedig régi ismerősként, barátként üdvözöljük egymást. Nem véletlen, hiszen Kerekes József és felesége Marika nagyon kedves, közvetlen emberek, akik nemcsak jelenlétükkel, de segítők, támogató szeretetükkel is kiveszik részüket az egyházközség szolgálatából. De mikor is találkozhattunk először, hány éve éltek Tihanyban? Hogy kerültetek kapcsolatba a félszigettel?

– Köszönjük a megkeresésed, nagyon jól esik az egyházközség figyelme. Kapcsolatunk a félszigettel 2004-ben kezdődött. Akkor vásároltunk ingatlant Siófokon és minden hétvégén, ha megtehettük átjöttünk Tihanyba. Az első utunk, ha a félszigetre értünk, mindig az Apátságba vezetett, akár a családdal akár barátokkal érkezünk. Családunk mindkét részről nagyon vallásos, mind a mai napig. Kiterjedt rokonságunk Baranya megyétől Tolna megyéig rendszeres miselátogató. Sajnos szüleink már nem élnek, de mindig a hit gyakorlására neveltek. Tolna megyében, ahol élünk, ott is miselátogatók voltunk. Férjem szülőfalujába jártunk át szentmisékre, ahol Ő tiszteletbeli egyház vezetői tag volt évekig.

– **Anyagi támogatások mellett több éve Ti biztosítjátok a templom karácsonyfáját is. Honnan a sok fenyőfa, amelyből nem csak a tihanyi apátsági templomba, hanem az apátság által ellátott templomokba is jut évről évre?**

Tevelen, József szülőfalujában is rendszeresen segítünk mindig, ha módunkban állt. Éveken keresztül biztosítottuk a templomba a fenyőfát. Ezen kívül is sok kötődésünk van az egyházak felé, mivel nagyon sok munkát is végzünk e téren, úgymint templomtornyok cseréje, felújítások, műemlékvédelem. A karácsonyfákat részben a régi lakóhelyünkről, részben pedig beszerzésből biztosítjuk a környék templomaiba. Ide tartozik egy érdekesség. Húsz éve telepítettünk régi lakóhelyünkre, Zombára ezernél is több fenyőfát (kb. ötven centisek

voltak) Kópházáról, ahol Ányos Atya született. A sors érdekessége hogy elkerültek a kis fenyőfák Kópházáról Zombára, onnan a 2018-as évben a Tihanyi Apátságba, ahova Ányos Atya is került.

– **Mi vonzott benneteket Tihanyba?**

Hogy mi vonzott minket Tihanyba? Erre így nagyon nehéz válaszolni, mivel olyan sok mindent lehetne leírni. Elsősorban a legfontosabb a látvány, a sokaktól hallott bensőséges szentmisék, maga az Apátságban levő miséken tapasztalt megérintettség, az emberek kedvessége. Túlzás nélkül mondhatjuk mindkettőnknél a legfontosabb szempont, hogy Tihanyba költöztünk és 54 és 57 évesen ott hagytuk életünk egy részét, az az Apátság közelsége volt.

– **Mivel foglalkoztok, mi a munkátok?**

Huszonkettő éve saját vállalkozásunk van. Autódaruzás a fő tevékenységünk. Az ország teljes területén folytatunk daruzási munkákat. Családi vállalkozásként működünk.

– **Hogy érzitek? Befogadtak benneteket a falu, az egyházközség tagjai?**

Szerencsés helyzetben vagyunk, lehet, hogy a személyiségünknél fogva, de nagyon hamar befogadott a falu és az egyházközség is. Szeretünk barátkozni,

ismerkedni, nyitott emberek vagyunk, szeretünk örömet szerezni és ha módunkban áll, segíteni másokon. Mindig ilyenek voltunk a harminchat év házasság alatt. Büszkéek vagyunk arra, hogy tizenkét keresztgyerekünk van. Egy lányunk van, akit szintén a hit gyakorlására neveltünk. Ő is már büszke bérma-keresztanya.

– **Bizonyára már más egyházközségben is tevékenyen kivettétek részt a szolgálatból, így nagyobb tapasztalatotok van a közösségi életre. Véleményetek szerint mi a jó és mi hiányzik a tihanyi egyházközség életéből? Milyen javaslataitok vannak, hogy jobban működjön a tihanyi közösség?**

Az Tihanyi egyházközség életében nagyon példa értékű a fiatalokkal való foglalkozás, a különböző egyházi rendezvények által a hívek összeismerkedése, összetartása. Hiányosságként igazából nem lehet mit mondani.

Áldott Karácsonyt kívánva köszönjük Kerekesék anyagi és tárgyi segítségét, szolgálatát!

Csizmazia Zsolt

Királyi kriptá és királysír a tihanyi bencés apátságban

A tihanyi királyi kriptá és királysír az egyetlen olyan királyi temetkezőhely Magyarországon, amely a kisebb változtatások ellenére is az eredeti építészeti struktúrájában maradt fenn.

Az apátság és benne a kriptá, –mostanság használt nevén „altemplom”–, történetével, rendi hovatartozásával és a királyi temetkezéssel kapcsolatban felmerült kételyekre közvetlen válaszokat adnak az írott források. I. András király (1046–1060) 1055-ben, a Tihanyi-félsziget keleti partja fölé emelkedő hegy peremén, Szűz Mária és Szent Ányos püspök tiszteletére monostort alapított saját és családja, valamint élő és meghalt rokonsága üdvösségére.¹ Maga az alapítólevél a legrégebb eredetiben fennmaradt hiteles magyarországi oklevél, s egyben a legkorábbi magyar nyelvemlék is. (Az oklevél hátoldala tartalmazza az apátság templomi felszereléseinek és liturgikus tárgyainak, utólag ráírt, legkorábbi összeírását is.) I. András a családi temetkezőhely alapításával a bizánci szokásokat átvevő Karoling- és Ottó-kori uralkodók gyakorlatát, s ezek nyomán mindenekelőtt I. István példáját követte. Dávid herceg, I. András legkisebb fia, mint a monostor kegyura, élete vége felé további jelentős birtokadományokkal látta el az apátságot, melyet I. László király 1094-ben kiadott, saját pecsétjével ellátott oklevele erősített meg.² 1211-ben kelt az a nagyterjedelmű oklevél, amelyet Uros tihanyi apát kérésére adott ki II. András király, és amely I. András király temetkezési helyeként jelöli meg a monostort.³ A tihanyi rendháznak a bencés rendhez való tartozását legelőször IV. Kelemen pápa 1267-ben kiadott oklevele említi⁴ (bár a kolostor az 1270-es években, rövid ideig a ciszterciek kezén is volt⁵). Az okleveles adatok alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a tihanyi bencés apátság, benne a királyi temetkezőhellyel, I. András király 1060-ban bekövetkezett halálakor már olyan állapotban volt, hogy a királyt a végakarátának megfelelően el tudták temetni a kriptába, és az itt lakó bencések is eleget tudtak tenni az alapítólevélben megfogalmazott hitéleti tevékenységnek. A szerzetesi élet beindulását és folyamatosságát alátámasztják Dávid herceg bőkezű adományai, valamint az a tény, hogy 1094 körül őt magát is ide temették el.

A monostor középkori épületeiből csupán a királyi kriptá maradt fenn. A kriptá építése valószínűleg már 1055 előtt megkezdődött, és 1060-ban már használható állapotban volt. Mai kialakítását 1953-ban kapta, melyet kiterjedt régészeti kutatás előzött meg. A kriptá a barokk templom hajójából közelíthető meg két lépcsőlejárón keresztül, melyek a szentélybe felvezető, széles lépcsősor két oldaláról nyílnak. A hosszanti téglalap alakú csarnokteret három pár, vaskos, hengeres oszlop három hajóra osztja. A négyszakaszos hajókat élkeresztboltozat fedi, melyet tagolatlan falpillérek és lábazattal és fejezettel ellátott oszlopok tartanak. A falak tört kőből épültek, amiket most a boltozattal és a falpillérekkel együtt vakolat borít, míg a vörös homokkőből, durván faragott oszlopok nyers, vakolatlan felületükkel állnak. Az oszlopok, a keleti oszloppár kivételével, négyszögletes talplemezre támaszkodnak. A változó magasságú dobokból álló hengeres oszloptörzsek egy enyhén rézsús alsó elemről indulnak, míg felül egy dísztelen, lefelé szűkülő csonkagúla alakú fejezettel és egy keskeny lemeztaggal záródnak. A boltozat éle kis visszaugratásokkal ugyan, de végighúzódik ez utóbbi két elem élein is, miként a falpillérek élein is, bár ezeken törés nélkül. A keleti boltszakaszban a négyszögletes lábazati elemek hiánya és a megemelt padlószint arra utal, hogy ez a kialakítás az eredeti építészeti koncepció része volt, amelyre a magasabb sziklaplató miatt volt szükség. Feltételezhető, hogy már a kezdetektől oltár állt itt. A falakat körben a falpillérek és a pillérek által hordozott élkeresztboltozat félköríves hevederívei tagolják, azonban a déli, lejárati oldalon csak a középső boltszakaszban, mert a két szélső szakaszt most áttörik a 18. századi, barokk lépcsők. Az 1953-as falkutatás feltárta a 11. századi lépcsőlejárásokat, amelyek egyikét a helyreállítás során a nyugati boltszakaszban láthatóvá is tették. A keleti falban három, egyenes záródású (feltehetően utólag átalakított) rézsús ablak nyílik, míg a déli falat ugyancsak egyenes záródású, de keskenyebb, magasan elhelyezett (jelenleg elfalazott) ablaknyílások tagolják. Ha az ablakok kialakítása teljesen nem is, de a kiosztásuk feltehetően megfelel a 11. századi állapotnak. A 11. századi altemplomok közül struktúrájában, formai elemeiben a veszprémi székesegyház altemploma állt a legközelebb a tihanyihoz.⁶ A legújabb, a tihanyi királyi kriptával is foglalkozó szakirodalomban, elsősorban német analógiák és korabeli felmérések és leírások alapján egy kétszintes, ún. külső kriptá megléte fogalmazódott meg.⁷ ➤ folyt. a 10 oldalon ➤

¹ *Paradisum plantavit. Bencés monostorok a középkori Magyarországon.* Szerk.: Takács I. Pannonhalma 2001. 550–552.

² *Paradisum plantavit.* 520.

³ *Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. Regesta regum stirpis Arpadianae critico diplomatica.* I-II/1. Szerk. Szentpétery I. Bp. 1923–1943. II/2–4. Szerk.: Szentpétery I. – Borsos I. Bp. 1961–1987. n. 262.

⁴ *A Pannonhalmi Szent Benedek-rend története.* Szerk.: Erdélyi L. – Sörös P. I-XII/B. Bp. 1902–1916. X. 26–27, 525–528.

⁵ *Hervay F. L.: Repertorium historicum Ordinis Cisterciensis in Hungaria.* Roma 1984. 41–42.

⁶ *Paradisum plantavit.* 335–338.

⁷ *Buzás G. – Kovács O.: Az Árpád-házi uralkodók sírjai.* Bp. 2019. 98.

Királyi kriptá és királysír a Tihanyi Bencés Apátságban

➤ folytatás a oldalról ➤

Mivel erre vonatkozóan nincsenek konkrét építészeti bizonyítékok, és az egyoldalúan kiragadott példák mellett a további korabeli ábrázolások ezzel ellentétes képet festenek a középkori templomról, a kétszintes kriptá léte jelenleg csak, mint régészetileg alá nem támasztott hipotézis képzelhető el.

A kriptá centrumpontjában, a négy nyugati oszlop között helyezkedik el téglá posztamensen I. András király finomszemcsés fehér mészkőből faragott sírlapja. Az 1953-ban végzett régészeti kutatás feltárta a sírkő alatti, sziklába vájt aknasírt is. A hosszúkás, téglalap alakú sírlap szélei ma már erősen töredezték, eredeti mérete (hozzávetőleg) 191,5 cm hosszú és 52–53,5 cm széles volt. A hátoldala durván faragott, két rövid oldalán hosszanti bevésés nyomai látszódnak. Az eredeti kőlap feltehetően egy római szarkofág oldallapja lehetett.¹ A sírkövet körben magas szegély keretezi, belső szélén kettős lépcsővel visszametszve. Az egyenetlenül visszamélyített tükörből a szegély külső peremével azonos magasságig emelkedik ki a csavart szárú, nádusszal ellátott, nyújtott görög kereszt. A sírkő a 11. századi szokásoknak megfelelően feltehetően a padló síkjában, közvetlenül az aknasíron feküdt. A sírt közrefogó oszlopok alsó elemének a felületén, valamint a talplemezén látható derékszögű levésések arra utalnak, hogy a síremléket feltehetően még a középkor folyamán egy magas korlással körbekerítették, esetleg kenotáfiumba foglalták. Mivel a sírkövön nincs felirat, ráadásul a kriptát már a török időkben, majd a 18. században is megbolygatták, 1889-ben pedig felásták, és a sírköveket elmozdították az eredeti helyükről, a sírkő I. András síremlékeként való azonosítása hosszú időn keresztül vita tárgyát képezte, amely vita mind a mai napig nem ért nyugvópontra. Az azonosítást tovább bonyolítja, hogy leírásokból ismert egy mára már elveszett másik sírkő is, illetve az a tény, hogy I. András király legkisebb fiát, Dávid herceget is Tihanyban temették el. A tihanyi sírkő keresztjének az ikonográfiai

összefüggéseit és annak királyi egyházkormányzói jelvényként való használatát Uzsoki András, a Tihanyi Múzeum egykori igazgatója részletesen feldolgozta és bizonyította.² A nyélre tűzött kereszt a római és a bizánci császári *labarum* keresztény megfelelője, mely a 4. századtól kezdve fokozatosan vált a győzelem jelét szimbolizáló hadi jelvényből („E jelben győzz!”) a keresztény világi hatalmat reprezentáló méltóságjelvényé. Az azonosítás alátámasztására az ikonográfiai érvelésen kívül királyi temetkezésekhez kapcsolódó magyar emléken sajnos nem áll rendelkezésre. Az Árpádok korai temetkezéseiből, az egyetlen Szt. István-szarkofágon kívül, nem maradt fenn más magyarországi síremlék, ugyanakkor megvan Gizella magyar királyné (+1065) passauzi sírköve, ami ikonográfiáját és formai kialakítását tekintve a tihanyi sírlap legközvetlenebb párhuzama. A sírkő királyi síremlékként való azonosításával kapcsolatban, újabban is megfogalmazott kételyek eloszlátását és a vita lezárását talán csak egy újabb régészeti feltárás, a sír és a fedlap egymáshoz való viszonyának a meghatározása tudná végérvényesen tisztázni. Ha tudná.

Kutnyánszky Ildikó

HELYÉN A CSILLAGKORONA

Korábbi lapszámunkban már beszámoltunk róla, hogy a Tihanyban lévő csodás Mária-oltárunk, az 1910-es években készült képeken bizonyos részleteiben különbözött attól, ahogy ma látjuk. Ekkor még a szoborfülke feletti ívben lebegő két angyalka egy kerek, 12 csillagos glória koszorút tartott, és nem „Máricelli” szobor volt az oltárban. A Mária-oltárunk felépítménye pontos másolata a Máricellben meglévő, a csodatévő kegyszobrot befoglaló belső ezüst kegyltárnak, ahol megmaradt a két lebegő puttó által tartott csillagkoszorú is. Tihanyi első kegyszoborunk – vélhetően még az 1786-os rendi feloszlátáskor – eltűnt, s csak a XX. század közepén került újra celli szobor a Máriazell-i oltárunkba. A csillagkoszorú, a néhány évtizede történt restaurálásig megvolt, majd nyoma veszett.

2019. novemberének végén sekrestyésünk a tetőtér zugaiban kutatóván, egy feledett dobozban megtalálta. Szerencsére jó állapotban volt, s a kisebb hibákat helyrehozva, örömmel tapasztalhatjuk, hogy a helyére visszakerült, ahogy az oltár tabernákulumán lévő kis kereszt is.

Csillagjel, vagy lángos csillag vezette a napkeleti bölcseket a Betlehemben megszületett megváltóhoz, az égi királyhoz. Az Istenszülő szűz Mária, testében hordozva és világra segítvén a megtestesült ígét, maga is csillagjellé, vezérlő csillagjelképpé érdemesült. A jelenések könyvéből tudjuk, hogy a szűz 12 csillagból álló koronát viselt. Jézusnak 12 tanítványa volt, ahogy Izraelnek 12 törzse, és 12 kapuja a mennyei Jeruzsálemnek. A teljesség száma a 12, ennyi a hónapok és az évkör zodiákus jegyeinek a száma is. Egyszerű mégis magasztos jelképként, az Isteni Rend uralmának csillagkoronája ékesíti újra Mária-oltárunkat. De szép is volna, ha minden e jelet viselő szervezet, szintén az Isteni Rend kisugárzója lenne.

Lázár

¹ Buzás – Kovács: i. m. 101.

² Uzsoki A.: I. András sírja Tihanyban és a sírlap ikonográfiai vonatkozásai. In: A Veszprém megyei múzeumok közleményei. 17. Veszprém 1985. 145–188.

Két Károly liturgikus emlékezete – P. Vértesaljai László jegyzete

Mint madárszárnyak váltócsapásai, úgy fonódik össze két léleknek a sorsa, életükben és új életükben is: Szent II.

János Pál pápáé és Boldog Károlyé. Ausztriai Károlyra október 21-én emlékezik az Anyaszentegyház, Karol Wojtyła másnap, október 22-én, mely nap a lengyel pápa péteri szolgálatának kezdetét jelöli. Ősi hagyomány szerint a szentek emléknapját a dies natalis, mennyei születésnapjuk jelöli ki. Nem így a két Károly esetében.

Habsburg Károlyt, az utolsó magyar királyt Szent II. János Pál pápa 2004. október 3-án avatta boldoggá és liturgikus emléknapját október 21-ére helyezte. A boldog király ünnepét így nem halálának, hanem házasságkötésének évfordulóján üli meg az

Egyház. Bizonyára a döntést alapvetően befolyásolta egy harmadik Károly, a pápa édesapjának a tisztelete Károly uralkodó iránt. Az idősebb Karol Wojtyła 1920-ban, harmadik gyermekük születésekor az Osztrák–Magyar Monarchia katonatisztje, aki mély tisztelettel szerette Károly uralkodó vallásos hitét és példamutató családi életét. Ezért keresztelteti a kisebbik fiát a Károly névre.

Az „éjszaka sötétjében az ágya mellett rózsafüzért imádkozó apa” – amit az ő immár pápa fia később papi önéletrajzában szemérmesen megvall –, bizonyára mesélt az ő példaképéről a fiának, és így megtudhatta: Károly király szerelemből házasodott Zita hercegnővel. Az osztrák lelki élet Jasna Gorájában, Mariazellben kérte meg felesége kezét és mindketten a Szűzanyára bízták magukat. Jegygyűrűjükbe hitvallásként vésették: „Oltalmad alá futunk, Istennek Szent Szülője”. 1911. október 21-én keltek egybe és házasságukból nyolc gyermek született. Halálos ágyán a fiatal király utolsó vallomása hitvesének: „Végtelenül szeretlek”. Károly király először a családi élet és csak utána az államférfiak boldogja.

Beszédesek a számok Szent II. János Pál pápa 26 éves péteri szolgálatából: 482 szentet és 1341 boldogot iktatott

az Istent dicsérik mennyei közösségébe. Ebből a valóságos „seregből”, 1823 új szentből és boldogból pontosan az utolsó a sorban Boldog Károly király. 2004. október 3-án vasárnap, éppen Szent Ferenc Tranzitusza napján az öt Isten Szolgája között utolsóként így emlékezett meg Károlyról, akit kicsi gyermekkorá óta ismert: „A keresztény ember döntő feladata abban áll hogy keresse, felismerje és kövesse Isten akaratát. Ausztriai Károly elsődleges célkitűzése az életszentségre szóló hivatás követés volt, még politikai tevékenységében is”.

Amikor a boldogok és szentek almanachjába írt nevek sorát

a Mennyei Atya házába hívó Hang felfüggesztette 2005. április másodikán, az Egyház tovább folytatta a kipontozott helyek betöltését és így adódott, hogy XVI. Benedek pápa 2011. május elsején boldoggá avatta II. János Pál pápát. És hogy milyen is volt az a találkozás a két Károly között, azt mi nem tudjuk. Talán a misztikus lelkek, köztük a költők tudják eldogni, ahogy tette ezt Pilinszky János:

*Milyen lesz az a visszaröpülés
amiről csak hasonlatok beszélnek,
olyanfélék, hogy oltár, szentély,
kézfogás, visszatérés, ölelés,
fűben, fák alatt megterített asztal,
hol nincs első és nincs utolsó vendég,
Végül is milyen lesz, milyen lesz
e nyitott szárnyú emelkedő zuhanás,
visszahullás a fókusz lángoló
közös fészkebe? - nem tudom,
és mégis, hogyha valamit tudok,
hát ezt tudom, e forró folyosót,
e nyílegyenes labirintust, melyben
mind tömöttebb és mind tömöttebb
és egyre szabadabb a tény, hogy röpülünk.*

Gondolatok a máriacelli zarándoklatról

December 7-én, a korai indulás sem szegte kedvét annak a 40 fős kis csapatnak, akik Máriacellbe zarándokoltak. Utastársaink között Balatonudvari híveket is köszönthettünk.

Első megállónk Maria Schutz volt, mely a Máriacell és a Csíksomlyó közötti Mária úton fekszik. Kéttornyú templomát, amit egy csodatévő forrásra építettek, 1738-ban szentelték fel. A barokk templomban igazán otthon érezhettük magunkat, mert a főoltár és a mellékoltárok a tihanyi templomot idézték meg. A gyógyforrás ma is a szentély mögött

csordogál, vízből sokan hoztak haza szeretteiknek. Bár szombat délelőtt volt, mégis kb. 50 ember imádkozta a Rózsafüzért.

Folytattuk utunkat, de egy rövid megállóra útba ejtettük Neuberg ciszterci kolostorát. A templom és a kolostor is megőrizte középkori jellegét. Templombelsője pedig számomra meghökkentően, de mégis harmonikusan ötvözte a gótikus és a barokk stílust. A karcsú, égbe nyúló oszlopok között gazdagon aranyozott barokk oltárok bújtak meg. Jó volt elidőzni a 700 éves falak között.

Neubergtől nem volt messze Máriacell, hamar megláttuk a völgyben a kegytemplomot és a falut, melynek története a következő: a Sankt Lambrecht-i bencés monostor 1103-

ban III. Henrik karintiai hercegtől alapítványi birtokként kapta a mai Máriacell vidékét. Az itt élő emberek lelki gondozásával Otker apát 1157-ben egyik szerzetesét, Magnust bízta meg. Ő az apát engedélyével egy hársfából faragott Mária-szobrot is magával vitt a hosszú útra. December 21-én este, mikor már közel járt céljához, útját egy sziklatömb miatt nem tudta folytatni. Szorult helyzetében a Szűzanyához fohászzkodott. Erre meghasadt a szikla, eltűnt az akadály. Hamarosan meg is érkezett, a szobrocskát egy fatönkre helyezte, és kis "cellát" eszközölt föléje. Maga is itt húzódott meg. "A cellabeli Mária": innen

származik a lassan kialakuló település elnevezése. A kegyszobor egyre híresebb lett, mai napig Magna Mater Austriae: Ausztria Nagyasszonyaként tisztelik.

A kegyhelynek magyar vonatkozása is van: a legenda szerint I. Lajos király a tatárok elleni csata teljesen esélytelen és kilátástalan helyzetében fordult egy oltárra tett kép előtt a Szűzanyához. Ezután álmában megjelent neki a Boldogasszony, aki arra kérte, hogy győzelem esetén Cellben építsen templomot, ahol elhelyezheti a képet. Lajos, felébredve álmából, a mellén találta a képet, amit égi jelnek vélt. Így vonult a harcba és győzelmet aratott a tatárok felett. Hálája jeléül templomot építtetett az addig csak kis kápolnában elhelyezett kegyszobor fölé.

Az általa adományozott kép ma is Máriacell egyik legfontosabb kincse. A másik, ami nekünk, tihanyiaknak különösen fontos, a szobor: Mária a Kiszjéussal. Másolata a tihanyi templom „máriacelli” oltárán évente többször új ruhát ölt, mindig az egyházi időnek és ünnepkörnek megfelelő színű ruhában van. Kivéve december 21-ét, amikor nem kap öltözetet a szobor. Ezen a napon a hajnali szentmisét a „Celli oltárnál” tartjuk, igazán megható és

magával ragadó, nem hagynám ki egyik évben sem!

Az év minden időszakában sok magyar zarándokkal lehet itt találkozni, így nem volt meglepő, hogy a 14 órakor kezdődő, Gellért és Ágoston atyával tartott misén a párkányi zarándokok is részt vettek. Horváth Márk magyar főkántor csodaszépen kísérté az énekeket.

Mise után a kincstárat nézhettük meg, a karzaton végighúzódo termek több mint 17.000 db adományt rejtenek.

Mise előtt még volt alkalmunk végigjárni a híres Pirker mézeskalács-készítő műhelyt. A recept és a hozzá való fűszerkeverék hétepcsétes titok, de a kóstolóba kapott falatok meggyőztek, hogy nem hiába őrzik ezt a receptet olyan nagyon. A mézeskalács illata még a vásárba is elkísért bennünket. Jó volt elvegyülni, beleszimatolni egy celli vásárba, jó volt magyar szót hallani itt-ott, jó volt beülni egy wienerschnitzel-re egy hangulatos osztrák étterembe, és jó volt elbeszélgetni az utastársakkal egy snapsz mellett. Élményekkel és lelki

feltöltődéssel gazdagon megpakolva értünk haza. Köszönjük, hogy ott lehettünk!

Bozóky Ágota

Bruno Ferrero: A nyolcadik nap

Másnap az Úr visszament, hogy szemrevételezze a művet. Akadt még néhány tennivaló itt-ott. Szép kövek heverték a folyók ártereiben, szürkék, zöldek, pettyesek. De a föld alatt csak megtört, szétlapított köveket lehetett volna találni. Isten megérintette ezeket a köveket, és belőlük születtek a gyémántok, a smaragdok, és a többi milliónyi drágakő ott lenn a mélyben. Az Úr megnézte a virágokat, az egyik szebb volt, mint a másik. – valami hiányzik – gondolta, és szellőt fújt rájuk, és íme, a virágok illatosak lettek. Egy szürke, szomorú madár repült a kezére. Isten füttyentett neki valamit. És a csalogány trillázni kezdett. Mondott valamit az égnek, és az ég elvörösödött örömeiben. Így született a napnyugta. De az Úr mit suttoghatott az ember fülébe, hogy az ember legyen? Azon a réges-régi napon azt suttogta az ember fülébe: Szeretlek!

A fényes út Adventkor a templom felé

Örök és kedves emlék a szívemnek az a kép, ahogy a hajnali rorátéra mentek az asszonyok a havas és sokszor csúszós út hamuval szórt ösvényén, fel a templomhoz. Kezükben viharlámpába tett mécsessel, a későbbi időkben pedig zseblámpával világítottak. Csodálatos élmény volt a templomhoz vezető úton fölmenni Karácsony Szenteste az éjféλι misére, örömmel telve a lelkünkben. Amikor még voltak igazi telek, a ropogó havas úton haladtunk fölfelé és valahányszor nyílt a templomajtó, ömlött ki a fény. *Murányiné Csizmazia Erzsébet*

Ünnepi recept

Bár hétpecsétés titok őrzi a Pirker-féle mézeskalács receptet, azért én bátorkodtam az ízek alapján egy igazán finom és puha mézes tésztát összeállítani. Lehet, hogy nem teljesen ugyanaz, de ezen az alaprecepten mindenki finomíthat egy kicsit, a saját ízlése szerint. A felsorolt hozzávalókat egyszerűen csak kimérjük, és összegyúrjuk.

500g liszt, 200g méz, 150g vaj, 20g szóda-bikarbóna, 2 tojás sárgája, 150g porcukor, 10g só, őrölt szegfűszeg, őrölt fahéj, őrölt gyömbér tetszőleges mennyiségben. A kész tésztát hűtőbe tesszük, és másnap 50 mm vastagon kinyújtva, formákra kiszúrva 170 fokon 6-8 percig sütjük. Tetejére 1 tojás fehérjét és 180g porcukrot jól kikeverünk, majd kicsi zsákba töltve megdísztjük. *Ágota*

A Betlehemi Láng

A Betlehemi láng története a 11. századig nyúlik vissza, amikor II. Orbán pápa felhívására az olaszországi Firenzéből fiatal lovagok csoportja, csatlakozva a kereszties hadjáratához Jeruzsálembe ment. Azzal a céllal, hogy a reményt jelképező békelángot elhozzák városuk lakosainak. Visszatérésüket a pápa már nem élte meg, a lovagok ugyanis három évvel később, 1099-ben épp karácsony előtt érkeztek csak vissza Firenzébe, az út viszontagságaitól megtörve. A békelángot a helyi katedrálisban helyezték el, az emberek innen vitték tovább saját otthonaikba. Ez volt a középkor első és utolsó békelángja, amelyet egyenesen Krisztus szülőhelyéről hoztak.

A Betlehemi láng újkori története a szomszédos Ausztriában kezdődött 1986-ban. Valójában nem a cserkészek indították újra útjára, akik azóta is az egész világon terjesztik, hanem Linz város egyik televíziós karácsonyi műsorának alkotói akik ezzel próbálták felhívni az emberek figyelmét egy sérült gyerekek megsegítésére szervezett rendezvényre. *Kovács Tibor István*

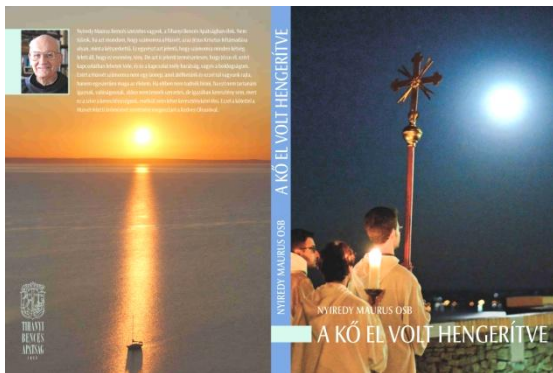
A Tihanyi Bencés Apátság, a Tihanyi Bencés Iskola és a „Tihany” Iskoláért Alapítvány szeretettel hívja és várja a tihanyiakat, az iskola munkatársait, öregdiákjait és az apátság barátait a IV. Tihanyi Bencés Bába! A Bál ideje: 2020. február 15. szombat 18.00 – 03.00 A Bál helyszíne: a tihanyi iskola új – feldíszített – sportcsarnoka

<p>A TIHANYI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG IDŐSZAKI LAPJA</p> <p>A kiadásért felelős: Barkó Ágoston OSB Szerkesztik: Barkó Ágoston OSB Bozóky Ágota Cs. Török Hanna Csizmazia Zsolt</p> <p>TIHANYI BENCÉS APÁTSÁG</p>	<p>✚ KERESZTELÉSEK:</p> <p><u>Tihany:</u> 2019. okt. 20. Dávid és Sára Tóth Dávid és Békefi Edina gyermekei</p> <p><u>Balatonszőlős:</u> 2019. okt. 27. Hanna Dallos Zoltán és Lakatos Kitti lánya</p> <p>✚ ELHUNYTJAINK:</p> <p><u>Tihany:</u> 2019. okt. 27. Kántás Vince Kurucz Aranka férje élt: 81 évet 2019. nov. 6. Kovács Ferenc +Kovács Ferenc és +Németh Erzsébet fia élt: 64 évet</p> <p><u>Aszófő:</u> 2019. dec. 2. Kolmann József + Kolmann János és Mohos Margit fia élt: 60 évet</p> <p><u>Balatonudvari:</u> 2019. nov. 18. Perger József Kraml Magdolna férje élt: 92 évet</p>	<p>HANGVERSENYEK AZ APÁTSÁGBAN:</p> <p>2019.dec. 26. 16 óra <i>Soós Gábor orgonahangversenye</i></p> <p>2020. január 1. 16 óra <i>Mali Katalin orgona és Bálint János fuvola hangversenye</i></p> <p>A belépés mindkét koncertre ingyenes</p>
--	--	---

**Szeretettel ajánljuk Maurus atya és Richárd atya Karácsonyra megjelenő könyveit!
Megvásárolhatóak az apátság boltjaiban.**

NYIREDY MAURUS OSB: A KŐ EL VOLT HENGERÍTVE

Megragadva és elragadva a feltámadt Krisztustól Nyiredy Maurus tihanyi bencés atyától már megszokhattuk, hogy időről időre új könyvvel lepi meg olvasóit. Most megjelent kötetében egész papi, szerzetesi, keresztény léte lényegét kívánta összefoglalni, amikor a húsvéti titokról, Krisztus feltámadásáról elmélkedik. A gyűjteményt átjárja húsvét kimondhatatlan öröme, amit harminc meditációban igyekszik mégiscsak szavakba önteni.

Szó van a kötetben az üres sírról, a tanítványok csalódásáról, Európa keresztény alapjáról, ami nem lehet más, mint a feltámadás hite... Olvasható benne a „Fény útja”, ami a keresztúti ájtatosság húsvéti változata. Szól a mindennapokban felfedezhető feltámadt Krisztus megtapasztalásáról, a hivatásokról, a mennybemenetelről, de érinti a reinkarnáció és a lélekvándorlás manapság sokat vitatott, a feltámadt Jézustól teljesen idegen kérdéseit is. A meditációsorozat végén a teológiai fogalmakat magyarázó kisszótár is található a szövegek megértésének megkönnyítéséért.

A kötet minden oldala a szerző személyes tanúságtétele: a balatonfüredi Kerektemplomban mondott homíliáinak írott változata, amelyeket nem elég egyszer hallani, jó írott formában is átélmélni. Ez a könyv nagyon alkalmas arra, hogy a Nagyhetet, Húsvétot ünneplő (a szertartásokat vezető) lelkipásztorok hasznos fogódcót találjanak igehirdetésükhöz, a szent liturgia végzéséhez. De arra is igen alkalmas, hogy ugyanezen kiemelt szent idő elmélyedt átélésében segítse a mindennapi keresztény embert. A kötet végén a szerző korábban készített templomi plakátjaiból kapunk ízelítőt. Átsüt a könyv minden oldalán az, amit mindannyian átélhetünk: „Boldogságom, Krisztus, feltámadt!”

KORZENSZKY RICHÁRD OSB: HATÁRÁN A VÉGTELENNEK.

Útjegyzetek

A mögöttem lévő évtizedekben sokszor volt alkalmam, hogy világot lássak. Világot látni nem kell feltétlenül a tengeren túra utazni. Itthon is bőven van látnivaló, természeti csoda, műemlék, aminek csak a töredékét tudtam megismerni. Az utazások nem ritkán feladatot jelentettek: előadásokat, konferenciákat. Közben volt lehetőség arra, hogy meglássam, hogyan élnek magyarok határainkon kívül, és megtapasztalhattam, milyen ajándék egy szélesebb közösséghez, a bencés rendhez tartozni. Az első – a bulgáriai feljegyzés – több mint ötven évvel ezelőtt íródott. A fényképek minősége sokszor nem tökéletes: az akkori technika messze elmaradt a mostani lehetőségektől. Mégis remélem, az írások és a képek megsejtetik azt a világot, amellyel találkoztam Erdélyben, Kárpátalján, Délvidéken, Európában, a tengeren túl...

Örülök, hogy az utazásaim során sok tapasztalatot szerezhettem. Úti jegyzeteim nem részletes beszámolók, csupán benyomások rögzítése. Élményeim szeretném megosztani, abban a reményben, hogy akik elolvassak, találnak bennük érdekességeket és olyan tényeket, amelyeken érdemes elgondolkodni.

Köszönöm munkatársaimnak: Dr. Présing Mátyásné Baracskaik Erikának és Tátrai Zoltánnak, hogy kézirataim sajtó alá rendezésében segítettek. Elsősorban az ő munkájuknak köszönhető, hogy feljegyzéseim könyvvé álltak össze.

**ISTENTŐL MEGÁLDOTT,
KEGYELMEKBE GAZDAG, ÁLDOTT
KARÁCSONYT KÍVÁNNAK
A TIHANYI BENCÉS SZERZETESEK,
MUNKATÁRSAIK,
A TANÁCSADÓTESTÜLET TAGJAI
ÉS AZ ANDRÁS+KERESZT SZERKESZTŐI**

